№ 11. Warszawa, dnia 5 (17) Marca 1873 roku. Rok II.




**WARUNKI PRENUMERATY:**

**w Warszawie**, rocznie rsr. 5 kop. 40,—kwartalnie z odnoszeniem do domu rs. 1 k. 35.— **na Prowincji**, rocznie rsr. 7 k. 20,—półrocznie rsr. 3 kop. 60,—kwartalnie rsr. 1 kop. 80.

Prenumerować można we wszystkich księgarniach i kantorach pism perjodycznych.

Wydawcy **L. Redlich i A. Bachner.**

Redakcja i Ekspedycja Główna

*przy ulicy Zielnej Nr. 29.*

**AGENCJE GŁÓWNE:**

**w Petersburgu**, w księgarni B. M. Wolffa,—**w Wilnie**, w księg. J. Zawadzkiego,—**w Odessie**, w ks. G. Rousseau,—**w Żytomierzu**, w księg. K. Budkiewicza,— **w Krakowie**, w ks. D. E. Friedleina,—**we Lwowie**, w księg. K. Wilda,—**w Poznaniu**, w ks. F. H. Richtera.

**Ogłoszenia** przyjmują się za opłatą po 5 kop od wiersza lub za jego miejsce.

**Do ogłoszeń mogą być dodane próby w naturze.**



## Wiadomości urzędowe.

(Dokończenie).

*n)* Z osobami, przy których na licytacji utrzymały się sekcje, zawierają się na dzierżawienie takowych kontrakty na ustanowionym papierze stęplowym, odpowiednio do ogólnéj sumy opłaty podowéj, przypadającéj na cały czas dzierżawny za obowiązkową do wydobywania ilość soli. Rozchody na zawarcie kontraktu przypadają na rachunek dzierżawcy.

*o)* Kontrakt powinien być zawarty w ciągu dwóch tygodni po licytacji. Dzierżawca, który nie stawi się w ciągu tego terminu do Gubernialnego Zarządu akcyznego dla zawarcia kontraktu, utraca prawo otrzymania zalicytowanéj sekcji i takowa wypuszcza się w dzierżawę innym osobom na ogólnéj podstawie, a kaucja niestawającego dzierżawcy przechodzi na skarb.

*p)* Również dzierżawca, który nie stawi się do odbioru sekcji w ciągu dwóch miesięcy od dnia wydania mu świadectwa na wydzierżawienie takowéj traci prawo otrzymania sekcji i sekcja ta oddaje się znowu w dzierżawę innym osobom, z przejściem kaucji niestawającego dzierżawcy na skarb.

*r)* O rezultatach rozdania źródeł solnych przez licytacje powinny być składane szczegółowe wiadomości Departamentowi Dochodów Niestałych, i

*s)* Wszystkie istniejące przepisy o wydobywaniu i sprzedaży soli przez osoby prywatne, które nie zmieniają się przez niniejsze rozporządzenie, pozostają w swéj mocy i na przyszłość.

Do tego należy dodać:

1. Że o wypuszczeniu w dzierżawę prywatną źródeł solnych jeszcze nieeksploatowanych i w ogóle takich, które wymagają wzniesienia przy nich różnych budowli dla wydobywania soli i dla tego ulegają wyłączeniu z pod ogólnego porządku wydzierżawiania, wydane będzie oddzielne rozporządzenie.

2. Że Czapczaczyńska miejscowość soli kamiennéj w guberni Astrachańskiéj nie ulega w 1873 r. wydzierżawieniu przez licytację, ponieważ przed zapadnięciem wyżéj przytoczonego Najwyższego rozkazu, Ministerstwo Finansów wydało już rozporządzenie o wypuszczeniu miejscowości Czapczaczyńskiéj w dzierżawę na 1873 rok na poprzednich zasadach.

3. Że po ukończeniu terminów dzierżawy, na które będą wypuszczone rządowe zakłady solne i miejscowości z solą kamienną, zarządzający dochodami akcyznemi mają złożyć Ministerstwu Finansów swoje opinje o porządku wypuszczania tych źródeł w dzierżawę prywatną na dalsze terminy. (D. W.)

## KILKA SŁÓW
### o towarzystwach akcyjnych i projekcie nowéj ustawy akcyjnéj.

W roku zeszłym, jak wiadomo, komisja specjalna, złożona z członków odpowiednich ministerstw, ułożyła w Petersburgu: *Projekt nowéj ustawy o towarzystwach akcyjnych*, mającéj obowiązywać w Cesarstwie i Królestwie polskiem. Projekt ten w teksci orginalnym, zakomunikowany został wyższym instytucjom ekonomicznym, komitetom giełdowym, znakomitszym finansistom i przemysłowcom krajowym,—dla poczynienia stosownych uwag i uwzględnienia praktycznych i miejscowych potrzeb.

Polski przekład rzeczonego projektu ustawy, u nas ogłoszony został, jako dodatek do niedawno wyszłego dzieła p. Thoernera p. t. „Zasady i przegląd prawodawstw akcyjnych europejskich.“

Reforma obecnego rosyjskiego prawodawstwa akcyjnego, była na_glącą; o tém wie dobrze każdy cokolwiek z prawodawstwém tém obeznany. Podjętą też została bardzo na czasie. Ze względu coraz liczniéj powstających u nas towarzystw opartych na systemie finansowym akcyjnym, nowe prawodawstwo jest dla nas kwestją wagi niemałéj.

### I.

Dziś pozwolenie rządowe na założenie towarzystwa akcyjnego wymagane jest we Włoszech i w Rosji. Komisja układająca nowy projekt ustawy o towarzystwach akcyjnych uważała przedewszystkiem za potrzebne rozpatrzeć kwestję: *o ile jest koniecznem zachowanie mocy artykułu 2140-ego ustawy akcyjnéj obowiązującéj (Zbiór praw, tom X, część I wydania 1857 roku), w myśl którego żadne towarzystwo akcyjne, nie może być założonem bez oddzielnego na to pozwolenia rządu.* W myśl innych artykułów tejże ustawy (2189 i 2193), podobne pozwolenie poprzedzonem być winno uprzedniem rozpatrzeniem projektu ustawy spółki w odpowiedniem ministerstwie lub zarządzie, przyczém zwraca się uwagę: czy projekt odpowiada ogólnym prawom i przepisom o spółkach, czy dostatecznie w nim są zabezpieczone prawa i interesy uczestników, a nakoniec, czy nie narusza w czemkolwiek praw osób trzecich (art. 2193). Powszechnie wiadomo, że porządek ten wy-

wołany z początku koniecznością, obecnie przedstawia rzeczywiste niedogodności.

Jakkolwiek pilną będzie uwaga władzy rozpatrującéj i przy najusilniejszem spełnieniu tego obowiązku, niezawsze można liczyć na zupełnie ścisłe rozstrzygnięcie rzeczonych kwestyj. Trudność polega tu, nietylko na różnorodności przedsiębiorstw, wymagających wiadomości specjalnych dla dokładnéj oceny ich znaczenia, lecz także i na stosunku zachodzącym między administracją i przemysłem. Tym sposobem rząd jest narażony na niebezpieczeństwo, zwłaszcza przy usilnych staraniach założycieli i osób interesowanych, udzielenia swego zatwierdzenia przedsiębiorstwu niekorzystnemu lub niedojrzale obmyślanemu, niedosyć pewnemu, założonemu jedynie dla spekulacji osobistéj. Tymczasem, chociaż art. 2142 ustawy, ostrzega że pozwolenie na założenie spółki, udzielone w jakiejkolwiek formie, nie jest rękojmią rządu za powodzenie samego przedsiębiorstwa, publiczność jednak patrzy na to inaczéj. Przeważa w niéj przekonanie, że zatwierdzone przez władzę, pomimo ostrzeżenia prawa, zasługuje na kredyt zupełny, i tym sposobem niedoścignione nigdy projekty ubrane w formę zatwierdzonych ustaw, nierzadko bywają przyjmowane z ślepem zaufaniem. Następujące potem niepowodzenia przynoszą krzywdę tego samego rodzaju przedsiębiorstwom, chociażby te projektowano, na warunkach zupełnie uzasadnionych. Gdyby nie było tego uprzedniego rozpatrywania rządowego, co do istoty przedsiębiorstw akcyjnych przed ich zatwierdzeniem, publiczność zachowywałaby naturalnie względem nich większą ostrożność, sama rozważałaby ich znaczenie i widoki powodzenia, przed umieszczeniem w nich swoich kapitałów.

Dążąc do otoczenia towarzystw akcyjnych, o ile możności najbardziéj zabezpieczającemi warunkami, każdy z zarządów, których rozpatrzeniu podlegają ustawy towarzystw, wprowadza do nich rozmaite przepisy, zaczerpnięte z praktyki i zasługujące zupełnie na uwzględnienie, lecz różne od przepisów w innych ustawach. Skutkiem tego, ustawy towarzystw akcyjnych w państwie rosyjskiem, przedstawiają obecnie zbiór napróżnorodniejszych postanowień, podczas gdy w istocie stosowane do nich być winny ogólne, jednakowe dla wszystkich zasady z niektóremi tylko zmianami w szczegółach. Przyczyny téj sprzeczności leżą naturalnie w niepełności i niedostateczności obowiązującéj obecnie ogólnéj ustawy o towarzystwach akcyjnych, widocznie przestarzałéj i nieodpowiadającéj warunkom spółczesnym. Do pewnego stopnia administracja zmuszoną jest narzucać towarzystwom akcyjnym rozmaite warunki, nietylko dopełniające albo poprawiające odpowiednie artykuły ustawy ogólnéj, lecz w wielu wypadkach zupełnie od nich odstępujące. Stopniowo przyszło do tego, że przy projektowaniu ustaw nowozakładających się towarzystw, za wskazówkę służyły główniejsze zatwierdzone ustawy towarzystw tego samego rodzaju,—ustawa zaś o spółkach akcyjnych, zawarta w Zbiorze praw, niemal wcale nie jest braną na uwagę. Jakkolwiek każda ustawą odwołuje się do tego prawa, niemniéj jednak można powiedzieć, że ono istnieje tylko na papierze i rzeczywiście niema teraz ogólnéj ustawy akcyjnéj.

Do wyż wskazanych niedogodności, polegających na mniemanéj rękojmi, wynikającéj z zatwierdzenia rządowago i na zamięszaniu wywoływanem różnorodnością przepisów narzucanych towarzystwom akcyjnym, przy obecnym sposobie ich zakładania,—dodać jeszcze należy nieuniknioną zwłokę, uciążliwą nader i szkodliwą dla przemysłu. Wszystkie te towarzystwa mniéj lub więcéj opierają się na kredycie; jeżeli założyciele rzeczywiście zdołali wzbudzić zaufanie do swego przedsiębiorstwa, jeżeli mają przyrzeczenia kapitalistów, to dla nich każda chwila jest drogą. Dosyć niewielkiéj zwłoki w pozwoleniu przystąpienia do interesu, aby postawić przedsiębiorstwo w warunkach nieprzyjaznych, a nawet sprowadzić zupełne niepowodzenie onego.

Procedura zaś obowiązująca, z natury swéj jest bardzo powolną: porozumienie się między rozmaitemi zarządami, szczegółowe przejrzenie ustawy, układy wynikające z tego powodu z proszącymi, rozstrzygnięcie wynikłych kwestyj spornych, ułożenie przedstawień do komitetu ministrów albo rady państwa i nakoniec samo ich rozpatrzenie w tych najwyższych władzach rządowych, wszystko to koniecznie zabierać musi wiele czasu. Aby ocenić, do jakiego stopnia założycielom spółek akcyjnych ciąży ta powolność, dosyć wskazać na ich krzątanie się po różnych departamentach ministerstw, na ich starania u urzędników, robione wprawdzie jedynie dla przyśpieszenia sprawy, lecz często przybierające charakter nieodpowiedni.

Nakoniec, na baczną uwagę wziąść należy to obciążenie sprawami bieżącemi nietylko administracji lecz i najwyższych instytucyj rządowych, które wynika z prawa, niedozwalającego na zakładanie żadnego towarzystwa akcyjnego bez pozwolenia rządowego. W ostatnich czasach liczba takich spółek znacznie wzrosła i powiększa się z każdym rokiem. Tymczasem ustawy najmniejszych z tych spółek, muszą po większéj części być przedstawiane do Najwyższego uznania; uprzednie zaś i szczegółowe ich rozpatrzenie przyczynia się do nadzwyczajnego nagromadzenia spraw, któremi, i tak już jest obciążony i komitet ministrów i rada państwa.

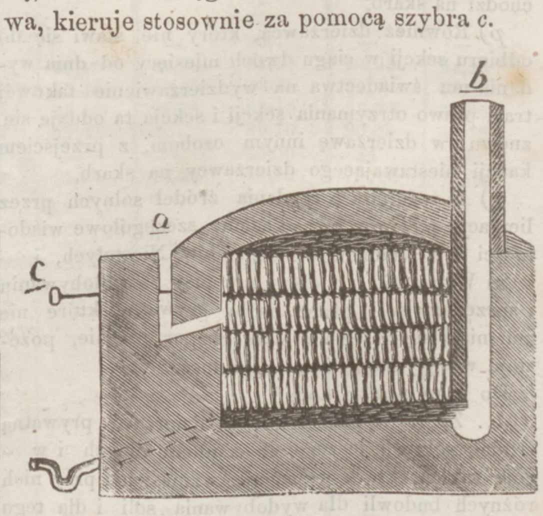
*Konieczność zaprowadzenia nowego porządku:* Wyżéj przytoczone względy prowadzą do przekonania, że obecnie nietylko jest pora ale zachodzi ostateczna konieczność przystąpienia do zmiany przyjętego sposobu zatwierdzania towarzystw z odpowiedzialnością ograniczoną czyli towarzystw akcyjnych. Nie ma żadnéj istotnéj przeszkody w przejściu, jeżeli nie dla wszystkich to dla większéj ich części, na wzór innych państw europejskich, do porządku notarjalnego czyli kontrolnego, opartego na regestraturze rządowéj i na ścisłem przestrzeganiu zasadniczych przepisów prawa. Dla urzeczywistnienia tego przeobrażenia konieczne są trzy warunki: 1) zupełne i radykalne przerobienie ustawy o towarzystwach udziałowych i spółkach akcyjnych, która weszła do części 1-éj tomu X zbioru praw (art. 1239—2198), celem nagięcia jéj do dzisiejszych potrzeb i warunków, wyrobionych już przez praktykę; 2) zaprowadzenie prawnéj regestratury ustaw towarzystw akcyjnych, i 3) postanowienie, w formie wyjątku od ogólnéj nowéj ustawy, o takiego rodzaju towarzystwach, które przy zachowaniu ogólnych przepisów do nich się odnoszących, podlegałyby jeszcze uprzedniemu dozwoleniu rządu.

Ułożony nowy projekt ustawy o towarzystwach akcyjnych czyli o towarzystwach z odpowiedzialnością ograniczoną, ma za cel uczynić zadosyć pierwszemu z wyżéj przywiedzionych warunków.

(d. c. n.)

## PIEC CHIŃSKI
### do zwęglania drzewa.

Chińczycy, którzy udoskonalili u siebie niektóre gałęzie przemysłu—zwęglają drzewo w piecach podziemnych—bardzo prostéj budowy. Murują się one na jednę cegłę z dwoma otworami; jeden *b* służy za komin, wyprowadzony nad poziom, działający jakoby machina wciągająca; drugi *a*, służący do wprowadzania powietrza, potrzebnego dla zwęglania,—sprawia prawdziwą wentylację, którą się, w czasie zwęglania większéj części drzewa, kieruje stosownie za pomocą szybra *c*.




Drzewo do zwęglenia układa się stojący, warstwa na warstwie; zaś wierzchnią war-

stwę przykrywa się szczelnie gałęziami lub wiórami, a na to wszystko kładzie się gruba warstwa ziemi i darni, aby w czasie zwęglania dym niewychodził. Wtedy podkłada się ogień przez otwór *a* i gdy dym zacznie obficie wychodzić przez otwór *b*, zasuwa się szybrem otwór *a* i zmniejsza się przypływ powietrza. W parę dni po podłożeniu ognia dym otworem *b* wychodzący, zaczyna się rozjaśniać—aż nareszcie staje się zupełnie przeźroczystym, co dowodzi że nastąpiło zupełne spalenie części lotnych i smolistych znajdujących się w zwęglanem drzewie. Wtedy należy szczelnie, pozamykać otwory i piec okryć ziemią; pięć, sześć dni wystarcza do wystygnięcia, wtedy otwiera się piec i węgle wyrzuca. Tym sposobem otrzymuje się 35 do 40 [1]) procent węgla twardego, dzwięcznego, koloru szaroniebieskiego, bez niedopałków. Zwęglenie jest tak dokładne, że każdą gałązkę otrzymać można zwęgloną w tym kształcie, w jakim ją włożono do pieca.

Przystosowawszy u dołu rurę żelazną z zakończeniem w kształcie ∽ można odciągać smołę, jeżeli się zwęgla drzewo smolne.

Sposób ten chiński, nie nastręcza, tyle sposobności do wypadków i strat, jakie często węglarzom naszym się zdarzają i z korzyścią dałby się zastosować przy zwęglaniu drzewa dla hutnictwa.

*J. P. Żak.*

---

## SZWEJSOWANIE STALI LANÉJ
### ze stalą i żelazem.

Na wystawie politechnicznéj moskiewskiéj, inżenier prywatny Skrochowski, okazywał próbki stali lanéj angielskiéj szwejsowanéj ze stalą i z żelazem. Wynalazek ten, wydoskonalony przez inżenjerów Skrochowskiego, Mićkiewicza i Boczkowskiego, godzien ze wszech miar uwagi naszych fabryk wyrobów z żelaza.

Dotąd nie było sposobu szwejsowania stali lanéj angielskiéj ze stalą, zwłaszcza zaś z żelazem, w takim stopniu ażeby połączenie to było trwałe i stawiało opór wszelkim usiłowaniom. P. Skrochowski wykonywał w fabryce Aleksandrowskiéj, należącéj do Towarzystwa głównego dróg żelaznych rosyjskich, zwłaszcza zaś w fabryce M. J. Putiłowa, próby, w których doprowadził szwejsowanie stali lanéj angielskiéj z żelazem do takiego stopnia, że wszelkie usiłowania dokładane w tychże fabrykach celem oddzielenia stali od żelaza, okazały się nadaremnemi. Próbki te p. Skrochowski posłał na wspomnianą wystawę politechniczną, gdzie doznały zasłużonego uznania i wywołały powszechne zdziwienie, przyczem przyznano p. Skrochowskiemu wielki medal srebrny.

[1]) Doświadczenia okazały, że im drzewo jest świeżéj ścięte, tem wydatek węgla większy.

Próbki pomienione p. Skrochowski ofiarował na rzecz muzeum politechnicznego moskiewskiego, którego członkowie oświadczyli się z chęcią nabycia ich dla muzeum. Wynalazek ten wyświadczy wielką usługę fabrykom relsów, wyrabiającym te ostatnie z nagłówkami stalowemi, brak których, pochodzący z złego szwejsowania żelaza ze stalą, może być całkiem usunięty, że pominiemy już tę okoliczność, iż przedstawia się możność szwejsowania stali lanéj angielskiéj, co dotąd było niemożebném.

Obręcze stalowe, używane do kół u lokomotyw i wagonów, w razie pęknięcia, mogą być w ten sposób przelewane z łatwością. Oprócz szwejsowania stali, inżenjerowie Skrochowski, Mićkiewicz i Boczkowski, posiadają sposób bartowania narzędzi dla toczenia najtwardszéj stali i białego żelaza lanego, co połączone jest obecnie z wielkiemi trudnościami z powodu ciągłego psucia się takich narzędzi, w wielu zaś wypadkach, jak np. co do białego żelaza lanego, takie toczenie jest niemożebne. W fabryce Aleksandrowskiéj, pp. Skrochowski, Mićkiewicz i Boczkowski, oprócz przelewania obręczy stalowych, kuli za pomocą młota parowego sztabę stalową z kilku starych pilników i zużytych trybów, przelanych razem; z sztaby téj robili nowe narzędzia, które toczyły także żelazo lane i kute. W ten sposób z odłamków stali, nie mających żadnéj prawie wartości, można będzie kuć wielkie sztaby, posiadające wszelkie zalety stali lanéj angielskiéj, z tych zaś sztab można będzie robić narzędzia do toczenia.

---

## BANK ZIEMSKI
### w Wilnie

O którego ukonstytuowaniu jużeśmy donosili, daje pożyczki na grunty w guberni wileńskiéj, grodzieńskiéj, kowieńskiéj, mińskiéj, mohilewskiéj i witebskiéj, a czynią się starania o rościągnięcie jego czynności na grunty w guberni wołyńskiéj, jako pod względem ekonomicznym podobnéj do poprzedzających. Na własność nieruchomą miejską bank daje pożyczki w Wilnie, Grodnie, Kownie, Mińsku i Białymstoku. Osoby otrzymujące pożyczki, nie biorą na siebie odpowiedzialności solidarnéj za ogólne interesy banku, ani są w czemkolwiek odpowiedzialne za kierunek tych interesów, nadawany przez zarząd wybrany przez akcjonarjuszów. Pożyczki dają się co najwięcéj do wysokości 60% sumy szacunkowéj majątku nieruchomego ziemskiego lub miejskiego, i tylko w takim razie, jeżeli wartość szacunkowa nieruchomości wynosi najmniéj 500 rubli. Pożyczki są długoterminowe i krótkoterminowe. Pierwsze z nich dają się: na zastaw gruntów, rozłożone na lat 43½, z opłatą coroczną po $7\frac{1}{2}$%, z czego ilość $\frac{1}{2}$% obraca się na umorzenie kapitału; na zastaw nieruchomości miejskich, rozłożone na lat 15 i mies. 7, z opłatą coroczną 10%, z czego 3% idzie na umorzenie. Pożyczki krótkoterminowe dają się gotówką najdłużéj na trzy lata, z procentem obliczonym stosownie do położenia rynku pieniężnego; obecnie od pożyczek krótkoterminowych pobiera się 9% rocznie. Zaciągający pożyczkę ma prawo w każdym czasie spłacać należność w całości lub w części. Celem uchronienia biorących pożyczkę od szkody z możliwego chwiania się kursu listów zastawnych, zarząd banku z upoważnienia akcjonarjuszów, zawarł z jednym z domów bankierskich umowę, mocą któréj zaciągający pożyczkę z pierwszego miljona rs. listów zastawnych banku wileńskiego, otrzymuje gotowizną 91 rubli za sto rubli nominalnych. Majątki zastawione w rękach prywatnych lub instytucjach kredytowych, Bank ziemski wileński bierze w zastaw spłacając długi ciążące na owych majątkach, z sumy przez siebie przeznaczonéj na pożyczkę. Listy zastawne banku przynoszą 6% w ratach półrocznych. Osoby pragnące otrzymać pożyczkę, powinny się zwracać albo do urzędu banku w Wilnie, w domu p. Barkenbergowéj około Ostréj Bramy, albo też do agentów miejscowych. Agentami do spraw o zaciąganie pożyczek na nieruchomości ziemskie są: na gubernię wileńską p. Konstanty Baliński w Wilnie, na gub. grodzieńską p. Dominik Tarasowicz w Wołkowysku, na mohilewską p. Stanisław Staniewski w Witebsku. Agenci do interesów o zaciąganie pożyczek na nieruchomości miejskie: w Wilnie p. Aleksander Szulc, w Kownie p. Teodor Pojarków, w Mińsku p. Nestor Busz. Imiona innych agentów są jeszcze nieogłoszone. Sam bank w Wilnie otwarty jest codziennie od godziny 10-éj do 4-éj po południu, z wyjątkiem dni świątecznych i galowych.

---

## Sprawozdanie
### Toruńskiego Towarzystwa Pożyczkowego; za rok 1872.

Sprawozdania toruńskiego Towarzystwa pożyczkowego zasługuje na uwagę, z powodu jego rozwoju, dokonanego bez względu na szczupły kapitał zakładowy i bardzo nieprzyjazne okoliczności wśród których zawiązało się Towarzystwo.

Dla ocenienia działalności Towarzystwa trzeba uwzględnić, że Toruń liczy niewiele więcéj jak 16,000 mieszkańców, z których jednę trzecią niespełna, i to uboższą część, stanowią polacy. W mieście zaś samem oprócz Komandyty Banku pruskiego, następujące znajdują się instytucje kredytowe: Bank kredytowy Donimirskiego, Kalksteina, Łyskowskiego i Spółki; dwie Kasy Oszczędności, powiatowa i miejska; Thorner Creditgesellschaft G. Prowe et Com. i Vorschussverein, eingetr. Gen. Oprócz tego są trzy kantory prywatne bankierskie, nie licząc kilku agencyj instytucyj kredytowych zamiejscowych.

Następujące cyfry wykażą najlepiéj rozwój dotychczasowy Towarzystwa:

| | Spółka liczyła w końcu roku. członków | fund. rezerw. w tal. | udziału w tal. | W ciągu r. udzieliła depozytów w tal. | pożycz. w tal. |
|---|---|---|---|---|---|
| 1867 | 74 | 74 | 342 | 106 | 4,729 |
| 1868 | 120 | 120 | 737 | 380 | 17,724 |
| 1869 | 153 | 248 | 1,161 | 1,562 | 23,001 |
| 1870 | 167 | 326 | 1,735 | 5,093 | 28,125 |
| 1871 | 197 | 473 | 2,611 | 6,780 | 33,253 |
| 1872 | 223 | 605 | 3,562 | 8,758 | 55,049 |

Z Torunia i przedmieść należało w końcu 1772 roku 106 członków, z Podgórza 14, z Gniewkowa 4, z Kowalewa i Poznania po 1, z rozmaitych wiosek okolicznych 97 osób.

Z końcem roku 1871 było 197 członków, w roku 1872 przystąpiło 54 członków, umarło 2, wystąpiło 9, wykluczono 17 pozostało 223, z których 13 nie podpisało jeszcze nowéj ustawy.

Towarzystwo to udzielało dawniéj pożyczki za wyższą stopą procentową o 4 od sta nad dyskonto Banku pruskiego. Wskutek dość znacznego napływu depozytów, od 1 sierpnia 1872 r. aż do dnia dzisiejszego pobiera się 7§, a zatem tylko 2§ wyżéj od dyskonta Banku pruskiego. Najwyższa pożyczka jednéj osobie dana, wskutek uchwały walnego zebrania z 15 stycznia 1871, nie powinna wynosić więcéj jak 500 tal.; tylko wyjątkowo dla pomieszczenia zbywających pieniędzy wolno komitetowi wypożyczać wyższe sumy.

Dnia 31 grudnia 1872 roku znajdowało się w portfelu Tow. 144 sztuk weksli, na sumę 11,041 tal. 14 sgr.; co czyni w przecięciu $76^{67}/_{100}$ tal. na 1 sztukę. Z tychże 144 sztuk weksli były.

| najniższe | najwyższe |
|---|---|
| 1 na $4\frac{1}{4}$ tal. | 1 na 600 tal. |
| 4 na 5 „ | 2 na 400 „ |
| 1 na 9 „ | 1 na 350 „ |
| 16 na 10 „ | 3 na 200 „ |

Wszystkie inne wystawione były na sumy od 11 do 200 tal. Cyfry te wykazują dowodnie, że spółka stara się sumiennie spełniać swoje zadanie, aby służyć kredytem uboższéj przedewszystkiém ludności.

Obrót roczny w r. 1872 wynosił:

| | Winien | | | Ma | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Fundusz rezer. | 4 | — | — | 609 | 24 | 8 |
| Rachun. Udziału | 193 | 14 | 9 | 3,755 | 17 | 7 |
| „ Weksli | 65,022 | 29 | 6 | 51,519 | 27 | 6 |
| „ Długów | 13,644 | 20 | 11 | 22,402 | 21 | — |
| „ Procentów | 66 | 23 | 10 | 867 | 23 | 11 |
| „ Koszt. adm. „ i różne | 95 | 15 | 4 | 68 | 23 | — |
| „ Ruchomości | 55 | — | — | — | — | — |
| „ Kasy | 69,250 | 19 | 8 | 69,108 | 16 | 4 |
| | 148,333 | 4 | — | 148,333 | 4 | — |

Bilans po 31 grudnia 1872.

| | Stan czynny | | | Stan bierny | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Fundusz rezer. | — | — | — | 605 | 24 | 8 |
| Rachun. udział. | — | — | — | 3,562 | 2 | 10 |
| „ Weksli | 13,503 | 2 | — | — | — | — |
| „ Długów | — | — | — | 8,758 | — | 1 |
| „ Procentów | — | — | — | 801 | — | 1 |
| „ Administracji i różne | 26 | 22 | 4 | — | — | — |
| „ Ruchomości | 55 | — | — | — | — | — |
| „ Kasy | 142 | 3 | 4 | — | — | — |
| | 13,721 | 27 | 8 | 13,726 | 27 | 8 |

Z uzyskanego i powyżéj wykazanego procentu 801 tal. 1 fen. odtrącić należy naprzód koszty administracji i różne w ilości 26 tal. 22 sgr. 4 fen., procent należący się jeszcze za depozyty w r. 1872 w wysokości 283 tal. 9 sgr. 9 fen. i 5§ od 501 tal. dopisujący się do funduszu rezerwowego (§ 28 Ustawy) w ilości 25 tal. 1 sgr. 6 fen.; razem więc odchodzi 345 tal. 3 sgr. 7 fen. Z tych stosownie do kontraktu należy się dwom członkom Zarządu 170 tal. 28 sgr. 6 fen.; a stosownie do Ustaw Związku Spółek Zarobkowych Polskich 8 tal. 14 sgr. 5 fen. kasie tegoż Związku. Do podziału przychodzi więc 276 tal. 13 sgr. 5 fen., które w stosunku do uprawnionych do dywidendy 2398 tal. udziału (§ 36 Ustawy) dałyby $11\frac{1}{8}$ § dywidendy, czyli na każdego talara udziału przypadłoby 3 sgr. 5 fen. Wysokość dywidendy ostatecznie uchwala walne zebranie.

## ROZMAITOŚCI

**Fabryka tytoniu** pp. Krasuckiego i Klinkowsztajna w Lublinie, według K. L., zatrudnia około 200 robotników. W ciągu r. 1872 sprowadziła 10.500 pudów tytoniu za sumę rs. 40.000; wyrobiła z tego cygar w cenie od $\frac{3}{4}$ do 4 kop. sztuk 1.500,000, papierosów w cenie od $\frac{1}{5}$ do $1\frac{1}{2}$ kop. sztuk 3,500,000, tytoniów różnych gatunków w cenie od 12 kop. do rs. 3 za funt do 8,000 pudów, tabaki w cenie od 12 do 48 kop. za funt 2,000 pudów. Spotrzebowała do nich banderoli za rs. 34,500. Połowa tych wyrobów ma wychodzić do Warszawy.

**„Zgoda“**, stowarzyszenie spożywcze w Płocku: Według ostatniego sprawozdania za II półrocze 1872 r. ogólny obrót w okresie tym wynosił rs. 25.104 kop. $76\frac{1}{2}$, czysty zysk rs. 1.133 kop. $51\frac{1}{2}$. Liczba członków doszła do 230. Dotychczasowy prezes zarządu p. Z. Rościszewski, z powodu licznych zajęć usunął się od dalszego kierownictwa sprawami stowarzyszenia, którego rezultaty przedstawiają się w ogóle nader pomyślnie.

**Bank giełdowy ryzki**, z pomiędzy licznych banków akcyjnych, wyróżnia się korzystnie tak pod względem przywilejów mu służących, jak i niepraktykowanie wysokich zysków, jakie z obrotów swych osięga. Posiadając kapitał zakładowy 100,000 rubli, robi obrotów na 12 milj. r. t. j. na sumę 120 razy większą. W r. 1872 Bank ten osięgnął 547,361 rs. zysku. Kapitał zasobowy jego wynosi 752,000 rs.

**Fluktuacje stopy skupu** główniejszych banków europejskich w r. 1872:

| | Amst. | Berl. | Lond. | Paryż | Wied. |
|---|---|---|---|---|---|
| Styczeń | $3.3\frac{1}{2}$ | 4 | 3 | 6 | 6 |
| Luty | 3 | 4 | 3 | 6 | 6 |
| Marzec | 3 | 4 | 3 | 5 | 5 |
| Kwiecień | $3.3\frac{1}{2}.3$ | 4 | $3.3\frac{1}{4}.4$ | 5 | 5 |
| Maj | 3.4.3 | $4.4\frac{1}{2}$ | 4.5 | 5 | 5 |
| Czerwiec | $2.2\frac{1}{2}$ | 4 | $3.4.3\frac{1}{2}.3$ | 5 | 5 |
| Lipiec | $2\frac{1}{2}$ | 4 | $3.3\frac{1}{2}$ | 5 | 5.6 |
| Sierpień | $2\frac{1}{2}$ | 4 | $3\frac{1}{2}$ | 5 | 6 |
| Wrzesień | $2\frac{1}{2}.3$ | 4.5 | $3\frac{1}{2}4.4\frac{1}{2}$ | 5 | 6 |
| Paździer. | $3\frac{1}{2}.4$ | 5 | 5.6 | 5 | 6 |
| Listopad | $4.4\frac{1}{2}.5$ | 5 | 6.7 | 5 | 6 |
| Grudzień | 5 | 5 | 6.5 | 5 | 6 |
| Przeciętna w ciągu r. | $3\frac{5}{16}$ | $4\frac{5}{16}$ | $4\frac{1}{16}$ | $5\frac{1}{16}$ | $9\frac{9}{16}$ |

Z powyższego zestawienia widać, że oscylacje najsilniejsze miały miejsce w banku angielskim, mniejsze w Amsterdamie, w Berlinie i Wiedniu stopa skupu zmieniła się trzy razy, a w Paryżu jeden raz. W Petersburgu zaś są bardzo częste i zmieniają się kilka razy miesięcznie. Najniższa stopa 6§ była w kwietniu, a najwyższa w styczniu i listopadzie 8—9§.

## PRZEGLĄD LITERATURY.

W tych dniach otrzymaliśmy książkę współpracownika naszego p. Jeleńskiego *„O samopomocy w kształceniu się“* wydaną własnym nakładem autora. W kraju jak nasz, gdzie jak wiadomo, stosunkowo do ogólnéj sumy ludności cyfra uczących się w zakładach naukowych niższych, średnich i wyższych specjalnych jeszcze tak niewielka, gdzie do szerokiego upowszechnia oświaty jeszcze tak daleko—książka obecna ma szeroką do wpływu dobroczynnego drogę. Praca p. J. podzielona jest na dwie główne części: ogólną i szczegółową. W pierwszéj autor przedstawia pojęcie i ważność samopomocy w kształ-

ceniu się; w drugiéj przechodzi szczegółowo środki te i dzieli je znów na dwie grupy bezpośrednio i pośrednio-pomocniczych w téj mierze. Do pierwszych zalicza 1) gruntowną znajomość języka ojczystego, 2) korzystny sposób czytania w ogóle, 3) systematyczny wybór nauk dających ogólno-realne wykształcenie, oraz nauki te traktujących książek. Do środków pośrednich zalicza: 1) pisma perjodyczne, 2) wybór towarzystwa jednostek z wyższem wykształceniem, 3) tworzenie własnych bibljoteczek. Książeczka ta dla wszystkich pragnących racjonalnie wzbogacać swą wiedzę, a pozbawionych zwykłych w téj mierze środków i ułatwień stanowi prawdziwie cenny przewodnik.

Z literatury niemieckiéj zaznaczamy: Dra O. Dammera, *Kurzes chemisches Handwörterbuch*, zum Gebrauche für Chemiker, Techniker, Aertzte, Pharmaceutem, Landwirthe, Lehrer un Freunde der Naturwissenschaft; wychodzi zeszytami w Berlinie u R. Oppenheima. Dwa pierwsze zeszyty które mamy pod ręką zawierają różne artykuły do wyrazu „Beudantit"; praca ta odznacza się gruntownem obrobieniem.

P. Kameke znany z swych licznych praktycznych prac z dziedziny arytmetyki handlowéj i szybkoliczenia wydał świeżo nowe tabelle p. t. *Ausfürliche Zinstabellen* für die neue deutsche Mark (Berlin Ludevitzsche V.-Blng.

Dr. Stuhlman prof. w Hamburgu, w dalszym ciągu wydaje swoje: *Zirkelzeichnen*, dla użytku rękodzielników szkół rzemieślniczych i zakładów politechnicznych. Świeży zeszyt obejmuje 12 tablic rysunków blacharskich (wanien, lamp i t. p.) konturowych i w przecięciach. Dzieło p. Stulmana odznacza się przedewszystkiem praktycznością i dla tego zwracamy na nie uwagę.

Z nowości bibljograficznych podajemy:

*Capitalisten u. Börsen-Kalender*, oesterreichischer, f. d. J. 1873. Bearb. v. W. Angerstein. 16. Wien, Perles geb. n. 28 ngr.

*Eggers*, A., die Geldreform. Berlin, Puttkammer et Mühlbrech. n. 1 tal.

— die Weltmünze tamż. n. ⅓ tal.

*Hoffmann*, M., praktische Zins-Tabellen f. alle Fälle, sowohl f. alle Capital-Grössen, Zinsfüsse f. alle Tage, als auch f. alle Münzsysteme; nebst e. Zeit., e. Münz-u. e. Decimalbruch-Umwandlungs-Tab. sowie e. Provisions-, Sconto- od. Rabatt-Tab. u. e. kurzen Belehrg. Tuttlingen, Kling. 24 ngr.; geb. 1 tal.

*Jahrbuch* der Erfindungen u. Fortschritte auf den Gebieten der Physik u. Chemie, der Technologie u. Mechanik, der Astronomie u. Meteorologie. Hrsg. v. H. Hirzel u. H. Gretschel. 8. Jarg. 1872. Leipzig. Quant et Händel. n. 1⅓ tal.

*Schiebe*, A., Lehrbuch der Contorwissenschaft. 3. Thl. Die Buchhaltg., theoretisch u. praktisch dargestellt. Zum 7. Male hrsg. v. C. G. Odermann. 10. Aufl. Leipzig, Gebhardt n. 2½ tal.; geb. n. 2⅔ tal.

*Bachmann*, J. G., Leitfaden f. Maschinenmeister an Schnellpressen. 2. Aufl. Braunschweig, J. H. Meyer. n. ⅔ tal.

*Floerke*, G., die vier Parochial-Kirchen Rostocks. Ein Beitrag zur Geschichte d. Backsteinbaues in der norddeutschen Tiefebene. Rostock, Kuhn. n. 2 tal.

*Grebenau*, H., die internationale Rheinstrom-Messung bei Basel vorgenommen am 6—12. Novbr. 1867. Ein Beitrag zur Theorie u. Praxis der Wassermessgn. an grösseren Flüssen. München, Lindauer. n. 4 tal.

*Helmert*, F. R., die Uebergangscurven f. Eisenbahn-Geleise, m. Rechnungs-Beispielen u. Tafeln f. den prakt. Gebrauch bearb. Aachen, Mayer. n. 28 tal.

*Jahrbuch* üb. die Leistungen u. Fortschritte auf dem Gebiete der praktischen Baugewerbe. 3. Jahrg. 1872. 1. Hft. Leipzig, Scholtze. n. 9 tal.

*Organ* f. die Fortschritte d. Eisenbahnwesens in technischer Beziehung. Organ d. Vereins deutscher Eisenbahn-Verwaltgn. Hrsg. von E. Heusinger v. Waldegg. 28. Jahrg. Neue Folge. 10. Bd. 1873. 6 Hfte. 4. Wiesbaden, Kreidel. n. 6 tal.

*Reichs-Telegraphen-Kalender* f. d. J. 1873. Leipzig, Baensch. geb. n. ⅔ tal.

*Scharowsky* C., u. L. *Teifert*, Tabellen zur Gewichtsberechnung v. Walzeisen u. Eisenconstructionen. Hauptsächlich verwendbar im Brückenbau, Schiffbau u. Hüttenfache. Hagen, Hammerschmidt. cart. n. 24 tal.

*Weber*, M. M. Frhr. v., die Praxis d. Baues u. Betriebes der Secundärbahnen m. normaler u. schmaler Spur, welche Personen u. Güterverkehr führen. Kritische Erörtergen. auf ausgeführten Bahnen gesammelter Thatsachen. 2. Aufl. Weimar, B. F. Voigt. 1 tal.

*Jahrbuch* f. österreichische Landwirthe. Begründet u. unter Mitwirkg. hervorrag. Fachmänner hrsg. v. A. E. Komers. 13. Jahrg. Mit Beilage: Landwirthschaftl. Geschäftskalender f. 1873. Red.: C. Tschertner. Prag, Calve. geh. u. geb. n. 2 tal.; geh. u. in Leder geb. n. 2 tal. 8 ngr.; Geschäftskalender apart in Lwd. geb. n. 28 ngr.; in Ldr. geb. n. 1 tal. 6 ngr.

*Jonas*, R., gepruftes Kochbuch. 8. Aufl. Königsberg, Bon. 1 tal.

*Menzel*, T. O. J., Milchsecretion keine Raceeigenschaft. Danzig, Kafemann. 3 tal.

*Meyn's*, L., schleswig-holsteinisches landwirthschaftl. Taschenbuch auf d. J. 1873. 13. Jahrg. 16. Itzehoe. (Altona, Schlüter.) geb. n. ⅔ tal.

*Nathusius*, H. v., Wandtafeln f. den naturwissenschaftlichen Unterricht m. specieller Berücksichtigung der Landwirthschaft. 2. Serie. Wollkunde. Fol. Berlin, Wiegandt et Hempel. In Mappe. n. 5 tal. (1. u. 2.; n. 15 tal.)

*Rohde*, O., die Schweinezucht. 1. Lfg, Berlin, Wiegandt et Hempel n. ½ tal.

*Sander*, K., Leitfaden der Haushaltungskunde. Brünn, Buschak et Irrgang. cart.

# PRZEGLĄD POLITYCZNO-FINANSOWY.

*Warszawa, 16 marca.*

Rząd francuzki, zyskawszy życzone przez siebie modyfikacyje traktatów handlowych z Anglją i Belgją, stara się teraz o wyjednanie do rządu włoskiego ustępstw odpowiednich dzisiejszéj polityce handlowéj p. Thiersa. Dla zawiązania w téj mierze negocjacyj dyplomatycznych wysłany został do Rzymu p. Ozenne, którego zręczności zawdzięcza francja pomyślny rezultat układów z Anglją i Belgją. Co do widoków, jakie projekty francuzkie o stolicy Włoch mieć mogą, zdania dotychczas są dosyć podzielone. Ogółem biorąc rząd włoski nie bardzo zdaje się być skłonnym, do zastosowania się do życzeń prezydenta rzeczypospolitéj francuzkiéj, nie idzie jednak zatem aby ostatecznie nie miał ustąpić, skoro przecież i Belgja z początku także wcale niechętnie do układów przystępująca, zgodziła się na jego życzenia. W każdym razie chcąc do pomyślnego rezultatu doprowadzić rozpoczęte właśnie układy, będzie Francja zmuszoną poczynić Włochom pewne ustępstwa. Gabinet rzymski życzy sobie mianowicie zniesienia lub przynajmniéj znacznego zniżenia cła wschodowego od surowych produktów włoskich na granicy francuzkiéj, ponieważ te właśnie produkty stanowią główny przedmiot handlu wywozowego Włoch do Franeji. Na to też życzenie wypadnie p. Thiers zgodzić się jeżeli chce, aby Włochy ze swéj strony przystały za modyfikacye traktatu handlowego zawartego przez rząd cesarski.

Austrjacka rada państwa ukończywszy rozprawy nad reformą wyborczą, którą w trzecim przyjęto odczytaniu, przystpiła do obrad nad budżetem na r. 1873. Cyfry przez tegoroczny preliminarz budżetu wykazane, są stosunkowo korzystniejsze niż były oddawna. Dochody państwa bowiem obliczone są na 393,677,697 złr. rochody na 389,853,662 złr. Przewyżka tedy dochodu nad rozchodem wynosi 3,824,035 złr. Po tak wielkich finansowych trudnościach, jakie Austrja przechodziła, rezultat podobny jest nader pomyślny. Wszelako nadmienić wypada, że tu mowa tylko o finansach jednéj—przedlitawskiéj—połowy monarchji, że Węgry mają osobny zarząd finansowy i że ztamtéj strony Litawy,

preliminarz budżetu nie wykazał żadnéj przewyżki dochodu nad rozchodem, lecz owszem dosyć znaczy niedobór. Budżet ogólny całéj monarchji przedłożony będzie delegacji wspólnéj, a z niego dopiero nabyć będzie można wyobrażenia o finansowem położeniu całego państwa. Wiadomo zaś, że minister wojny wystąpić zamierza w delegacyi z żądaniem nowych kredytów na armję w wysokości kilkunastu miljonów zlr. Prawdopodobnie tedy kredyty te pochłoną wykazaną w budżecie podlitawskim przewyżkę dochodu nad rozchodem.

Komisja śledcza ustanowiona w Berlinie dla wykrycia nadużyć, które przy udzielaniu koncesyj na budowę dróg żelaznych popełnione być miały. Rozpoczęto już dochodzenie, ale z jéj działań opinja publiczna nie koniecznie jest zadowoloną. Nie podoba się skład komisji, tajemniczość w postępowaniu i ciągłe zwłoki. Najwięcej atoli zdziwiło, że obwiniony przez dep. Laskera radca Wagner żąda teraz śledztwa dyscyplinarnego, kiedy sądzono powszechnie, że takie śledztwo już dawno przeciwko niemu jest prowadone. Zaczyna rozpowszechniać się przekonanie, że komisya śledcza nic nie wyśledzi i że cała sprawa odłożoną zostanie ad acta, czemu jednak trudno dać wiarę, ponieważ interes rządu wymaga ścisłego wyjaśnienia istotnego stanu rzeczy.

Do sporów międzynarodowych nie same tylko kwestje polityczne, ale częstokroć i ekonomiczne dają powód. Kilka lat temu wywołała dyplomatyczne zatargi między Francją a Prusami sprawa drogi żelaznej luksemburgskiej, a następnie zamienione przez ówczesny rząd francuzki zakupno jednej z dróg żelaznych belgijskich. Dziś podobnego rodzaju spór o drogi żelazne zachodzi między Serbją a Portą otomańską. Obydwa państwa wykończają u siebie sieci dróg żelaznych. Zachodziło pytanie w którem państwie te dwie sieci mają się połączyć. Zawarto układ na mocy którego złączenie nastąpić miało od strony Bulgarji. Teraz Porta wyznacza samowolnie inny punkt zetknięcia od strony Macedonji. Kierunek ten nie zgadzający się z początkowym układem, nie odpowiada widokom handlowym Serbji, która w Konstantynopolu zaprotestowała, ale dotąd daremnie. Porta nie tyle z obawy współzawodnictwa handlowego Serbji, ile raczéj ze względów strategicznych, upiera się przy poprowadzeniu drogi żelaznej między Serbją a Turcją w kierunku na Zofję. Od dłuższego już czasu odbywa się w téj sprawie wymiana not dyplomatycznych, a że z innych powodów panuje silne między Belgradem a Konstantynopolem rozdrażnienie, spór kolei żelaznej, przyczynia się niemało do pogorszenia sytuacji, będącéj na wschodzie zawsze dosyć drażliwą. Serbję od zbrojnego wystąpienia powstrzymuje tylko przeświadczenie, że położenie ogólne polityczne w chwili obecnej, nie nastręcza żadnego widoku odpowiedniéj szansy.

---

## KORESPONDENCJE I SPRAWOZDANIA.

**Warszawa**, *16 marca.* (*Sprawozdanie tygodniowe o zbożu i produktach*). Pogoda bez zmiany trwa prawie wiosenna, naprzemian deszcz, śnieg zaraz topniejący lub sucho i jasno; temperatura ciągle wyżéj zera.

O ile zagranicą w obrotach zbożowych w tygodniu upłynionym, napotykamy usposobienie dosyć ożywione, o tyle na naszym rynku, przy średnich dowozach mało życia; przyczyniają się do tego stosunkowo dość wysokie ceny, nie przedstawiające dość korzystnych konjuktur. *Pszenicy* dowieziono około 1000 korcy na targ, ceny przy usposobieniu ospałem znacznie się podniosły; płacono za korzec 242 f. wyborowéj rs. 9.60—9.67½, średnią po rs. 8.70—9.45. *Żyta* dowozy głównie koleją około 3000 korcy, nabywano na wywóz lecz niewiele, mimo bowiem znacznéj chęci kupna ceny wysokie tamowały obroty; płacono korzec 232 f. za ziarno wyborowe po rs. 5.40—5.45, za średnie rs. 5.25—5.32½ za ordynarne rs. 4.95—5.05. *Jęczmienia* dowieziono około 1200 korcy, płacono 2-rzędowy rs. 4.05—4.12½, za 4-rzędowy rs. 3.75—3.90. *Owsa* dowieziono koleją około 2000 na targ do 1800 korcy, z powodu złych dróg i znacznego popytu ceny się trzymały, płacono korzec po rs. 2.80—3.07½ *Tatarka*, dostawa koleją ok. 200 korcy, rs. 3.90—4.20. *Grochu* przywieziono do 1200 korcy, kupowano do syć na wywóz zagranicę, płacono polny do got. rs. 3.90—4.50, na paszę rs. 3.30—3.60; fasola rs. 6.75—7. *Mąki* ceny dwu pierwszych gatunków o 15 kop. wyższe innych i żytniéj niezmienne. Ziemniaki korzec rs. 1.20—1.50

*Makuchy* lniane przy dowozie 400 centn. rs. 2.25; rzepakowe, przy dowozie 400 cent. rs. 1.80.

*Cukier.* W bieżącym tygodniu, usposobienie naszego targu cukrowego było słabsze, gdyż wywóz do Cesarstwa z powodu złych dróg i uciążliwéj komunikacji na prowincji znacznie się zmniejszył i kupowano tylko w małych partyjkach różne marki na miejscowe potrzeby, po niższych cenach.

Płacono: za Hermanów, 4. Łyszkowice 3.97½ Ostrów, Walentynów, Guzów, 3.95. Oryszew 3.95 3.97½. Za Konstancję, Leonów, Leśmierz, Rytwiany, Rudę Pabjanicką żądano wyższe ceny jak za pierwszorzędne marki Ostrów i Guzów, przezco naturalnie odbyt na te gatunki ogranicza się do wyjątkowych pojedynczych beczek.

Za Sokołów, Mniszew, Potużyn i Józefów w głowach płacono 3.90—Cukru koszernego jest w tym roku aż pięć gatunków to jest: Leśmierz 4.05, Ruda Pabjanicka 4.07½, Mniszew 3.97½, Potużyn 4, i Konstancja któréj się spodziewają w tych dniach z fabryki. Za mączkę płacono od 3.25 do 3.45, za różne gatunki, stosownie do dobroci.

*Okowity* cena hurtowa garnca rs. 1.35—1.36½.

*Łój* ukraiński pud rs. 5.50.

---

**Lwów**, *9 marca 1873 (Sprawozdanie tygodniowe).* W ostatnich dniach nastąpiła niepomyślna zmiana w temperaturze. Po kilku dniach ciepłych i pogodnych padał śnieg z deszczem. Stan dróg jest niepomyślny a w skutek tego ceny frachtu poszły w górę.

W handlu towarowym był normalny. Do Lwowa nadeszło w ostatnim tygodniu około 1200 centnarów artykułów wiosennych, a mianowicie towarów wełnianych i lnianych. Do Cesarstwa przewieziono przez Galicję znaczną ilość manufaktów i narzędzi rolniczych. Roboty około brzesko-kijowskiéj kolei żelaznéj, która połączy Brody z Kijowem, postępują szybko i jest uzasadniona nadzieja, że linja łącząca Radziwiłłów już w maju b. r. otwartą zostanie. Ze szląskich i morawskich fabryk przywieziono w ostatnim tygodniu 1600 centnarów cukru do Lwowa, a popyt na ten artykuł ożywił się widocznie. Za centnar cukru rafinowanego płacono 32—33 złr. W handlu lnem i konopiami ruch ożywił się w ostatnim tygodniu. Mianowicie fabryki czeskie i morawskie zakupowały znaczne zapasy tych artykułów w Galicji. Za czesane konopie płacono 27 złr., za inne gatunki 22 i 19 złr. Za kłaki konopne płacono 12 złr. Ceny lnu wynosiły według gatunku 27, 24 i 21 złr. Popyt za temi artykułami jest tak znaczny, że galicyjskim zapasom wróżyć można trwały odbyt.—Handel spirytusem ograniczał się tylko do potrzeb lokalnéj konsumcji. Za stopień płacono 53—54 ct.—Dowóz szmat przybrał znaczniejsze rozmiary a ceny tego artykułu podniosły się cokolwiek. Za centnar szmat w średnim gatunku płacono 7 złr.

W handlu zbożowym obrót był mierny a ceny szły w górę; do Brodów, Podwołoczysk, Husiatyna i Nowosielicy przywieziono w ostatnich ośmiu dniach około 24,000 centnarów zboża. Żyta przywieziono daleko więcéj niż pszenicy. Zapasy pszenicy w Galicji są już bardzo skromne i nie wystarczą do żniwa. Luka ta zapełnioną zostanie dostawami z Cesarstwa. Brak pszenicy powiększa popyt na inne gatunki zboża, których cena wskutek tego znacznie wzrasta. Mianowicie powiedzieć to można o jęczmieniu, którego znaczne zapasy ściągają do siebie targi niemieckie. Na targach zagranicznych ruch w handlu zbożowym także nie ożywił się. Na targu wiedeńskim cena pszenicy poszła w górę. Pojawia się tam już pszenica podolska. Transport pszenicy do Wiednia opłaca się tylko w takim razie, jeżeli jéj gatunek jest dobry, bo targ wiedeński przyzwyczajony do dobréj pszenicy węgierskiéj, nie zwraca uwagi na średni towar. Za podolską pszenicę płacono w Wiedniu 7 złr. 50 ct. od centnara.

Na targach zamiejscowych ceny były następujące: *Tarnów*: pszenica 190 f. 12 złr. żyto 180 f. 9 złr., jęczmień 158 f. 6 złr., owies 110 f. 3 złr. 50 ct. W handlu wywozowym stagnacja trwa ciągle. *Brody*: pszenica 190 f. 9 złr. 50 cnt.—10 złr. żyto 180 f. 6 złr. 30 ct., —6 złr. 80 cnt., jęczmień 156 f. 5 złr.—5 złr. 25 cnt., owies 112 f. 3 złr.—3 10 ct, Ruch był bardzo słaby.

Bydła rzeźnego i opasowego przywieziono w ostatnim tygodniu koleją lwowsko-czerniowiecko-jaską 750 sztuk, które wysłano wprost do Wiednia. Z tutejszego targu odstawiono na dworzec kolei żelaznéj 140 wołów.

## Wiadomości bieżące.

**Konkurs czasopisma „Niwa“.** Pomimo całéj ważności, pisze „Niwa“, jaką przedstawia dla kraju kwestja handlu zbożowego, na konkurs naznaczony przez nas roku przeszłego, nikt nie nadesłał rozprawy. Fakt to nader zasmucający; gdy idzie o popisanie się z komedyjką, mnóstwo pisarzów śpieszy z utworami swojego pióra, aby uzyskać nagrodę. Gdy idzie o najważniejsze mo. że interesy kraju, gdy idzie o gruntowne tych interesów zbadanie, gdy idzie o wykazanie, że kraj dzięki własnemu niedołęztwu i niezaradności, traci miljony, gdy prócz narzekań, trzeba wskazać środki zaradcze,—nie ma niczego. A rzecz tę mógł opracować jedynie specjalista, znający zarówno teorję ekonomiki, jak i warunki naszego handlu zbożowego. Wiemy że tacy ludzie się znajdą, że brak im tylko chęci. A wielką położyliby zasługę, gdyby przedmiot przez nas proponowany, opracowili ze wszystkich punktów widzenia. Niezrażeni niepowodzeniem, jakiego doznała chwilowo, myśl przez nas powzięta, przedłużamy konkurs do roku przyszłego, naznaczając ostateczny termin na dzień 30 stycznia 1874 r. Warunki poprzednio ogłoszone, utrzymujemy w swéj mocy. Powtarzać całego wezwania nie możemy; odsyłamy więc interesowanych do Nr. 7 „Niwy“ z r. 1871. Zastrzegamy tylko, że w rozprawie objęte być mają wszystkie prowincje wysyłające zboże do Gdańska, Szczecina, Królewca i Rygi na północ a do Odessy na południe; w ten tylko sposób możliwe jest wyczerpujące traktowanie przedmiotu. Pragniemy uwzględnienia, handlu zbożowego wewnętrznego i wywozowego, wykazania środków, któremi handel zbożowy w ogólności zwolnić można od zbytecznéj liczby pośredników, wreszcie jakiego nam głównie potrzeba polepszenia komunikacyj, aby usunąć wszelkię trudności, rozwój tego handlu tamujące. Co do wynagrodzenia nadmieniamy po raz wtóry, że nagrodzony otrzyma przedewszystkiem rs. 120 (złp. 800); nie przesądza to jednak honorarjum, jakieby wyznaczyła redakcja, gdyby rozprawę drukowała w swem piśmie. Własność należy zawsze do autora. Redakcja ma tylko pierwszeństwo, drukowania rozprawy, co wcale nie przeszkadza autorowi, szukać dla siebie warunków jak najdogodniejszych“

**Transporty bydła rogatego i trzody chlewnéj** wyprawiane koleją wschodnio-pruską (Ostbahn) przybrały tak wielkie rozmiary, że z Królewca codzień wychodzi po kilka pociągów z bydłem. Woły i wieprze dostawiane są najprzód do Berlina, a czego tam nie rozkupią idzie daléj w głąb Niemiec. Bydło to wywozimy z guberni litewskich i ukraińskich, skąd także zasila się Warszawa i gubernie nadwiślańskie. Tak znaczny wywóz za granicę, niepomału przyczynia się do podnoszenia się cen krajowych, co spożywcom naszym dobrze się czuć daje.

**Wystawy próbek towarowych.** Komitety giełdowe w Moskwie i Petersburgu, powzięły projekt urządzenia stałych wystaw próbek towarowych wszelkiego rodzaju i czynią już starania celem urzeczywistnienia téj myśli; wartoby i u nas po większych miastach a przynajmniéj w Warszawie o czemś podobnem pomyśleć. Nie wątpimy, że nasze zarządy giełdowe i zgromadzenia kupieckie kwestję tę wezmą pod bliższą rozwagę.

**Z Kijowa** donoszą że od przyszłego okresu ogorzelniczego, w gorzelniach guberni kijowskiéj mają być zaprowadzone przyrządy do mechanicznego notowania ilości wytworzonéj okowity.

**Ziemianie** powiatu ciechanowieckiego gub. płockiéj, przedstawili do zatwierdzenia władzy projekt ustawy stowarzyszenia wkładowo-pożyczkowego; zapewne wkrótce i inne powiaty, zwłaszcza potrzebujące więcéj uregulowania anormalnych warunków kredytu, pójdą za tym dobrym przykładem ziemian ciechanowieckich.

**W Piotrkowie** ma być założone stowarzyszenie wkładowo-pożyczkowe.

**Nowa droga żel.** W komitecie ministrów rozpatruje się projekt nowéj kolei żelaznéj ukraińskiéj, od Fastowa stacji kolei brzesko-kijowskiéj, do portu Mikołajowa.

**Jarmark kijowski** w tym roku był bardzo mało ożywiony, znaczniejszych kupców przybyło niewiele, cukrownicy bardziéj dopisali.

**Sól.** W Prusach wschodnich w okolicach miasta Ełku stacji kolei żelaznéj brzesko-królewieckiéj, odkryto bogate pokłady soli kamiennéj.

**Losy pożyczki m. Krakowa** przedstawiają wcale ponętne wygrane: 40,000, 35,000, 20,000, 15,000 fl. i t. d.

**Z Odessy** donoszą, że kijowski Bank handlowy prywatny, założył tam swoją filję.

## Losowania.

Bukareszckie losy.
Losowanie 2 Marca r. b.
Wylosowane serje.

Nr. 268 373 457 506 537 713 739 804 921 1064 1129 1495 1654 1786 1962 1985 2045 2295 2702 2839 2863 3071 3373 3562 3606 3617 3893 4050 4119 4353 4360 4373 4497 4536 4597 4749 4819 4929 4977 5027 5217 5463 5518 5628 6108 6215 7256 7383 7387.

Wygrały.

Ser. 4373 n. 96 a **50,000** fr.
Ser. 4972 n. 70 a **10,000** fr.
Ser 7387 n. 57 a **5,000** fr.
Ser. 884 n. 52 100 s. 1064 n. 11 a **2000** fr.
Ser. 921 n. 27 s. 1962 n. 22 s. 4050 n. 1 s. 4119 n. 16 s. 4353 n. 27 a **1000** fr.
Ser. 457 n. 63 s. 1495 n. 90 s. 2839 n. 56 s. 3617 n. 52 s. 3893 n. 43 s. 4050 n. 84 s. 4353 n. 51 s. 4360 n. 17 s. 4597 n. 9 100 a **500** fr.
Ser: 268 n. 291 s. 457 n. 28 s. 537 n. 23 82 ser. 739 n. 42 s. 1064 n. 38 s. 1129 n. 2 s. 1654 n. 22 87 s. 1985 n. 41 s. 2295 n. 32 s. 3606 n. 44 s. 3617 n. 64 s. 4360 n. 69 93 s. 4977 n. 39 s. 5027 n. 29 s. 5217 n. 41 s. 7387 n. 65 a **100** fr.
Ser. 268 n. 6 92 s. 373 n. 48 52 s. 506 n. 4 75 100 ser. 713 n. 47 s. 739 n. 26 s. 884 n. 37 s. 1064 n. 19 23 51 s. 1129 n. 1 69 s. 1495 n. 15 32 51 61 s. 17 86 n. 10 s. 1962 n. 8 65 97 s. 1985 n. 12 27 s. 2045 n. 27 30 60 73 s. 2702 n. 5 7 71 s. 2839 n. 3 14 25 91 s. 2863 n. 64 s. 3071 8 86 89 s. 3373 n. 46 54 60 79 s. 3562 n. 41 s. 3617 n. 29 84 89 97 s. 3893 n. 15 38 s. 4119 30 44 53 s. 4353 n. 56 s. 4360 n. 95 s. 4373 n. 15 30 32 71 s. 4497 n. 29 s. 4536 n. 14 42 44 56 80 s. 4597 n. 26 49 86 s. 4749 n. 7 43 s. 4819 n. 3 38 45 63 s. 4929 n. 36 s. 4977 n. 25 78 s. 5027 n. 11 s. 5217 n. 74 84 s. 5463 n. 21 s. 5518 n. 67 s. 5626 n. 8 33 34 51 94 s. 6108 n. 68 s. 6215 n. 73 s. 7256 n. 12 65 s. 7386 n. 30 47 66 91 95 s. 7387 n. 50 62 69 a **50** fr.

Resztujące numery powyższych ser. wygrały po 20 fr.



| **Giełda Petersburska.** | 14 marca. | 11 marca. |
|---|---|---|
| Weksle na Londyn 730 728⁸ . | $32\frac{25}{32}\frac{23}{32}$ | $32\frac{23}{32}\frac{3}{4}$ |
| „ Amsterdam 3 m. . . | $164\frac{5}{8}$ | $164\frac{3}{4}$ |
| „ Hamburg 3 „ . . | $276\frac{3}{8}$ | 277 |
| „ Paryż 3 „ . . | $347\frac{1}{4}$ | 348 |
| 5% Bilety Banku pań. 1 em. . . | $94\frac{7}{8}$ | $94\frac{3}{4}$ |
| 5% „ „ 2 em. . . | $94\frac{3}{8}$ | $94\frac{1}{2}$ |
| 5% „ „ 3 em. . . | $94\frac{3}{8}$ | $94\frac{1}{4}$ |
| 5a Pożyczka Stieglitza . . . . | $91\frac{3}{8}$ | — |
| 5% Poż. pr. z r. 1864 1 em. . . | $153\frac{3}{4}$ | $154\frac{1}{4}$ |
| 5% „ „ „ 1866 2 em. . . | 151 | $154\frac{1}{4}$ |
| 5% „ ros. ang. z r. 1870 . | - | — |
| 5% Listy zastawne rosyjskie . | 107 | 107 |
| Akcje dróg żel. Wiel. Tow. . . | $138\frac{1}{2}$ | $138\frac{3}{4}$ |
| Akcje dróg żel Warsz. Wiedeń. | $95\frac{1}{4}$ | — |
| „ „ „ , Terespol. | $115\frac{1}{2}$ | 116 |
| Obligacje dróg żel. Wielk. Tow. | $98\frac{1}{2}$ | 98 |
| „ „ Mikołajewskiéj | $112\frac{1}{2}$ | $113\frac{1}{2}$ |
| „ „ Terespolskiéj | — | — |
| Warszawski Bank Handlowy . . | 360 | 358 |
| „ „ Dyskontowy . | $287\frac{1}{2}$ | $287\frac{1}{2}$ |
| Imperjały . . . . . . . . . | 602 | 603 |
| Dyskonto . . . . . . . . . . | $6\frac{1}{4}$ | $6\frac{1}{4}$ |
| Odessa weksle na Londyn . . . | — — | 733.731 |

# Dyrekcja Kijowskiego Prywatnego Banku Handlowego

ma honor podać do wiadomości publicznéj, że na mocy uchwały Ogólnego Zgromadzenia Akcjonaryuszów i z upoważnienia JW-go Ministra Finansów, założyła w Odessie filję pod firmą.

## „Kijowski prywatny Bank Handlowy, Oddział Odesski“

która rozpocznie swe czynności z dniem 1 (13) marca r. b.

Stosownie do § 3 ustawy Banku zatwierdzonéj przez Najaśniejszego Pana w dniu 18 (30) czerwca 1868 r. ogół zakładowego i rezerwowego kapitału Banku, oraz wszystkie jego aktywy, służą jako poręczenie za operacje filji.

Wspólny podpis filji powierzonym został vice-dyrektorom panom **A. Towim i M. Sicard**, a w razie nieobecności jednego z nich, podpis jego zastąpionym będzie przez jednego z sześciu członków Komitetu doradczego.

(32.—1—3)

## GIEŁDA WARSZAWSKA.

| WEKSLE. | Poniedz. d. 3 żądano | Poniedz. d. 3 płacono | Wtorek d. 11. żądano | Wtorek d. 11. płacono | Sroda d. 12. żądano | Sroda d. 12. płacono | Czwartek d 13. żądano | Czwartek d 13. płacono | Piątek d 14. żądano | Piątek d 14. płacono | Sobota d. 15. żądano | Sobota d. 15. płacono |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Berlin 100 t. a vista | ŚWIĘTO | ŚWIĘTO | 109,35 | 109.05 | 109,42½ | 109,12½ | 109,57½ | 109,27½ | 109,72½ | 109,42½ | 109,80 | 109,50 |
| Gdańsk dito dito | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Hamburg 300 B. M. | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | |
| Londyn 1 ft. st. 3 miesiące | | | 7,33 | 7,31 | 7,33 | 7,31 | 7,33 | 7,31 | 7.34 | 7,32 | 7,34½ | 7,32½ |
| Paryż 300 franków 10 dni | | | 87,37½ | — | 87,37½ | — | 87,45 | 87,15 | 87,60 | 87,30 | 87,60 | 87 30 |
| Wiedeń 150 fl. 2 m. | | | 99,75 | — | 99,75 | 99,45 | 99,75 | 9945 | 99,90 | 99,60 | 100.05 | 99,75 |
| a vista | | | — | — | 100,65 | 100,35 | 100,65 | — | 100,80 | 100,50 | — | |
| Petersburg 100 rs. 3 mies. | | | 98,50 | — | 98,50 | 98.25 | 98,50 | — | 98,50 | 98.25 | 98,50 | 98,25 |
| a vista | | | 100. | — | 100, | 98,85 | 100, | 99,85 | 100, | 99,85 | 100, | 99,85 |
| Moskwa 100 rs. 1 mies. | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| AKCJE i OBLIGACJE. | | | | | | | | | | | | |
| Akcje wielkiéj kompanji kolei żel. za 125 rs. | | | — | 138, | — | 138, | — | 138, | — | 138, | — | 137,75 |
| 4½ % obl. dito 2000 fr. 500 | | | — | — | — | — | — | — | — | 96, | — | — |
| Akcje kolei żel. Warsz. Wiedeń. | | | 96 | 95 | 96 | 95 | 96 | 95 | 96, | 95, | 96 | 95, |
| Obl. drog. żel. Warsz. Wied. po 500 fr. | | | — | — | — | — | — | — | — | 83, | — | — |
| 5% obl. Warsz. Wied. 100 tal. | | | — | — | — | — | — | — | — | 103, | — | — |
| Akcje kolei żel. Warsz. Bydgosk. 100 rs. | | | 73,25 | 7250 | 73,35 | 72,75 | 73,25 | 72,25 | 73,25 | 7275 | 73,50 | 7275 |
| „ „ „ „ „ 500 „ | | | 76,50 | 75,75 | 76,25 | — | 76,50 | — | 76,50 | 75,50 | 76,50 | 75,75 |
| 5% Akcje kolei żel. Warsz. Teresp. | | | 115,50 | — | 116,50 | — | 116,50 | — | 116,50 | — | 116, | — |
| Obligi „ „ „ „ „ | | | — | — | — | — | — | — | — | 106,50 | — | — |
| 5% Akcje „ „ Fabr. Łodzkiéj | | | 106,50 | 104.50 | 105,50 | 104,50 | 105,50 | — | 105,50 | 104,75 | 105,50 | 104,75 |
| Akcje B H. W. z wpłatą 250 | | | — | — | — | — | — | — | 360, | — | — | — |
| „ B H. w Ł. rs. (250) z wp. 100 | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ Banku Dyskon. rs. (250) | | | — | — | 288, | — | 288, | — | 289, | 287, | — | — |
| „ Warsz. Tow. ubez. od ogn. z wpł. 125 rs. | | | — | — | — | 126,50 | — | 126,50 | — | 126,50 | — | — |
| „ Tow. Łaz. Łaź. (excl div) 500 rs. | | | — | — | — | — | — | — | 508, | 505, | — | — |
| PAPIERY PUBLICZNE. | | | | | | | | | | | | |
| Obligi skarbowe rs. 100 | | | — | — | — | — | — | — | — | 89, | — | — |
| „ cząstkowe złp. 500 | | | — | — | — | — | — | — | — | 111, | — | — |
| Certyfikaty Bankowe A. złp. 300 | | | — | — | — | — | — | — | — | 51, | — | — |
| „ „ B. „ 200 | | | — | — | — | — | — | — | — | 34,25 | — | — |
| „ „ bezprocentowe | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Dowody Komis. Likwid. 100 | | | — | — | — | — | — | — | — | 80, | — | — |
| Listy zastawne 100 rs. 1-a serja | | | 95, | 94,70 | 94,90 | 94,60 | 94,90 | 94,60 | 94,90 | 94,60 | 94,90 | 94,60 |
| „ „ 100 „ 2-éj „ | | | 93,90 | 93,60 | 93,85 | 93,60 | 93,90 | 93,60 | 93,90 | 93,60 | 93,90 | 93,60 |
| „ „ nowe z r. 1869 | | | 93,90 | 93,60 | 93,85 | 93,60 | 93,90 | 93,60 | 93,90 | 93,60 | 93,90 | 93,60 |
| Obligi Tow. Kred. Ziemsk. za 100 rs. | | | 89,90 | 89,60 | 89,80 | 89,50 | 89,80 | 89,50 | 89,80 | 89,50 | 89,80 | 89,50 |
| Listy zastawne Miasta Warszawy | | | 84 | 83,35 | 84,50 | 84 | 84,50 | 83,85 | 84,25 | 83,75 | 84 | 8325 |
| 4% Listy likwidacyjne | | | 79,10 | 78,80 | 79 | 78,70 | 87,95 | 78,65 | 78,90 | 78,60 | 78 ,90 | 78, 60 |
| 5-ta pożyczka Rosyjska z r. 1864 Stieglitza | | | — | — | — | — | — | — | — | 91, | — | — |
| 6 ta „ „ „ 1865 „ | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| 5% Bilety Banku Państwa z r. 1860 | | | 95, | — | — | — | 95 | — | 95, | — | — | — |
| 4% Metaliki za Luty | | | — | — | — | — | — | — | 100,15 | 100, | — | — |
| „ Sierpień | | | — | — | — | — | — | — | 100,25 | 100,10 | — | — |
| 5% Pożyczka Rosyjska premjowa z r. 1864 | | | 153, | — | — | — | 154,50 | 153,50 | 154,50 | 153,75 | 154,50 | 153,75 |
| „ „ „ ostemplowana | | | 153, | — | — | — | 154,50 | 153,50 | 154 ,50 | 153,75 | 154,50 | 153,75 |
| „ „ „ 1866 | | | 154,50 | — | 154, | 153, | loso | wanie | — | — | — | — |
| „ „ „ ostemplowana | | | 154,50 | — | 154, | 153, | — | — | — | — | — | — |
| 5% Listy Zastawne Rosyjskie | | | 107,75 | 107,25 | 107,75 | — | 107 50 | — | 107,50 | — | 107 50 | — |
| MONETY i BANKNOTY. | | | | | | | | | | | | |
| Półimperjał rs. | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Dukaty holenderskie nowe „ | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ austrjackie „ | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Pruskie bilety Kassowe „ | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Bilety bankowe austrjackie „ | | | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |

Wartość kuponu d. 15 b. m. Listów zastawnych starych 92²/₉ nowych 115⁵/₁₈, L. Z. m. Warszawy 227⁷/₉, listy likwid. 115⁵/₉, obligi skarb. 181¹/₉, Poż. prem. 1 em 84²/₃, 2 em. 1⁴/₉.

Wydawcy **L. Redlich i A. Bachner.** Дозволено Цензурою. 7 (19) Марта 1873 г. Redaktor **S. Czarnowski.**

w Drukarni S. Orgelbranda Synów, ulica Bednarska Nr. 20 nowy.